

12. 7. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nová úprava náhrady škody v oblasti hospodářské soutěže

Na začátku června tohoto roku schválila Poslanecká sněmovna ve 3. čtení návrh zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže (dále jen „návrh zákona“).[1] O tomto návrhu bude nyní rozhodovat Senát. Třebaže se jedná o právní normu nacházející se teprve ve fázi legislativního procesu, zdá se být již nyní pravděpodobné, že návrh zákona bude zákonodárci (v určité podobě) schválen. Jedná se totiž o transpozici směrnice č. 2014/104/EU, jejíž lhůta pro implementaci již vypršela,[2] a proto by další otálení s provedením této směrnice jen zvyšovalo riziko sankce pro Českou republiku.

RANDA HAVEL ■ LEGAL

Cílem této nové právní úpravy je usnadnit a podpořit soukromoprávní vymáhání soutěžního práva (tzv. private enforcement), a to jak v případě zneužití dominantního postavení, tak v případě dohod narušujících soutěž (kartelů). Za tímto účelem přináší návrh zákona hned několik nových nástrojů.

Zpřístupnění důkazních prostředků

Častou překážkou pro soukromoprávní vymáhání soutěžního práva je skutečnost, že soukromým subjektům chybějí potřebné důkazní prostředky, kterými by mohly prokázat, že došlo k porušení pravidel hospodářské soutěže a že jim v důsledku tohoto porušení vznikla škoda. Návrh zákona proto zavádí nový druh řízení o zpřístupnění důkazního prostředku, který by měl důkazní situaci poškozených zlepšit.

V rámci řízení o zpřístupnění důkazních prostředků bude poškozený oprávněn požadovat, aby soud uložil určité osobě povinnost zpřístupnit poškozenému písemnosti nebo jiné důkazní prostředky, které má tato osoba pod svou kontrolou.[3] Řízení se zahajuje na návrh[4] a aplikuje se na něj přiměřeně občanský soudní řád (nestanoví-li návrh zákona jinak).[5] Jako ochranu před případným zneužitím tohoto procesního institutu návrh zákona zároveň zavádí povinnost navrhovatele složit jistotu ve výši 100 000,- Kč k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by mohla vzniknout zpřístupněním důkazních prostředků.[6]

Dá se předpokládat, že nejčastěji budou potřebné důkazní prostředky obsaženy ve spisech orgánů ochrany hospodářské soutěže (např. ÚOHS nebo Evropské komise).[7] Návrh zákona proto obecně umožňuje zpřístupnění dokumentů i z těchto spisů, nicméně ukládá soudu (resp. předsedovi senátu) povinnost zohlednit, zda by v určitých případech jejich zpřístupnění nebránilo účinnému veřejnoprávnímu vymáhání právních předpisů o hospodářské soutěži (tzv. public enforcement).[8] Vůbec pak nebude možné zpřístupnit některé dokumenty získané v rámci tzv. programu shovívavosti[9] (leniency program).[10] Takové omezení se nám jeví jako smysluplné, neboť bez něj by soutěžitelům zapojeným do programu shovívavosti hrozilo, že informace a dokumenty, které poskytnou v rámci programu shovívavosti, budou následně použity proti nim v řízení o náhradě škody. To by nepochybně značně snížilo ochotu soutěžitelů jakékoli informace v rámci programu shovívavosti poskytnout, čímž by byla oslabena efektivita veřejnoprávního vymáhání soutěžního

práva, jakož také možnost poškozených se vůbec o existenci porušení hospodářské soutěže dozvědět.[11]

Obrácení důkazního břemene

Další silný nástroj přináší návrh zákona pouze ve vztahu ke kartelům. Návrh zákona totiž zavádí vyvratitelnou právní domněnku, že v důsledku omezení hospodářské soutěže ve formě kartelu (tzn. horizontálními dohodami nebo jednáním ve shodě) vzniká škoda.[12] V důsledku této vyvratitelné domněnky dojde ve sporech o náhradu škody k přenosu důkazního břemene z poškozeného (žalobce) na škůdce (žalovaného). Bude tedy na žalovaném členovi kartelu, aby prokázal, že příslušným omezením hospodářské soutěže nevznikla škoda.

Návrh zákona dále stanoví, že dojde-li k omezení hospodářské soutěže společným jednáním více škůdců (což bývá pro kartelové dohody typické), nahradí tito škůdci škodu společně a nerozdílně, přičemž soud nemůže rozhodnout, že škůdce nahradí škodu podle své účasti na škodlivém následku.[13]

Výše náhrady škody

Návrh zákona dále výslovně stanoví, že škoda způsobená porušením pravidel hospodářské soutěže se nahrazuje v plné výši, přičemž náhradu škody nebude soud moci snížit ani v případech zvláštního zřetele hodných.[14] Procesní postavení poškozených je též posíleno tím, že návrh zákona umožňuje přiznat náhradu škody i v případě, že její výši nelze přesně určit (vyčíslit). V takovém případě její výši určí soud podle spravedlivého uvážení jednotlivých okolností případu.[15]

Určitou limitaci výše škody nicméně návrh zákona stanoví ve vztahu k soutěžitelům zapojeným do programu shovívavosti (návrh zákona je označuje jako „spolupracující škůdce“). Takoví soutěžitelé jsou povinni nahradit škodu pouze svým přímým nebo nepřímým odběratelům nebo dodavatelům.[16] To je významné zejména s ohledem na to, že škůdce (žalovaný) může ve sporu o náhradu škody namítat, že poškozený (žalobce) přenesl navýšení ceny (způsobené protisoutěžním jednáním) zcela nebo částečně na své odběratele nebo dodavatele,[17] a tudíž poškozenému (žalobci) škoda nevznikla.

Vybrané procesní otázky sporů o náhradu škody

Podle důvodové zprávy k návrhu zákona je transpozice příslušné směrnice provedena formou tzv. minimální harmonizace. To ovšem není zcela přesné, neboť směrnice č. 2014/104/EU se vztahuje pouze na porušení unijního soutěžního práva,[18] zatímco návrh zákona se má vztahovat obecně na všechny (tedy také vnitrostátní) případy porušení soutěžního práva. Oproti směrnici je tak značně rozšířen okruh subjektů, které mohou být pasivně legitimovány v řízeních o náhradu škody způsobené omezením hospodářské soutěže. Pokud jde o aktivní legitimaci, mají ji mít všichni poškození[19] (tzn. aktivně legitimováni by měli být nejen soutěžitelé, ale také spotřebitelé).[20]

Stejně jako v případě řízení o zpřístupnění důkazních prostředků se také na řízení o náhradě škody způsobené omezením hospodářské soutěže bude aplikovat občanský soudní řád (nestanoví-li návrh zákona jinak).[21] Jednou z odchylek od občanského soudního řádu obsažených v návrhu zákona je, že v prvním stupni mají být k řízení o náhradě škody způsobené omezením hospodářské soutěže příslušné krajské soudy. V odborné literatuře se dokonce objevovaly názory, že by k rozhodování těchto sporů měl být příslušný specializovaný soud (popř. specializované senáty),[22] nicméně pozměňovací návrh, který měl zavést výlučnou věcnou příslušnost Krajského soudu v Brně, nebyl Poslaneckou sněmovnou schválen.

Zvláštní úprava promlčení

V neposlední řadě je třeba zmínit, že promlčecí lhůta pro uplatnění práva na náhradu škody podle návrhu zákona by měla být prodloužena na 5 let.[23] Tato lhůta je v návrhu zákona nastavena jako lhůta subjektivní, tj. počne běžet ode dne, kdy se oprávněná osoba dozvěděla o škodě, o osobě povinné k její náhradě a o omezování hospodářské soutěže, nebo se o těchto skutečnostech dozvědět měla a mohla, nejdříve však ode dne, kdy došlo k ukončení omezování hospodářské soutěže.[24]

Závěr

Procesní postavení poškozených, kterým vznikla škoda v důsledku omezení hospodářské soutěže, bude pravděpodobně (nejen) v českém právním řádu výrazně posíleno. Návrh zákona lze tedy vnímat jako příležitost k efektivnějšímu vymáhání náhrady škody způsobené porušením zákonných pravidel na ochranu hospodářské soutěže. Zároveň však lze očekávat, že v aplikační praxi vyvstane v souvislosti s návrhem zákona řada problematických otázek (týkajících se např. rozsahu, v jakém mají být zpřístupněny důkazní prostředky ze spisů orgánů ochrany hospodářské soutěže, nebo posouzení situací, kdy již nelze výši škody přesně určit a má ji tedy posoudit soud).

JUDr. Jan Ožana,
advokát

Mgr. Jakub Adámek,
advokátní koncipient

[ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

Truhlářská 13-15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 537 500 - 501

Fax: +420 222 537 510

e-mail: office.prague@randalegal.com

---

[1] Sněmovní tisk 991 (text návrhu zákona je dostupný na [www](http://www.www), k dispozici >>> [zde](#)).

[2] K tomu srov. článek 21 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU.

- [3] K tomu srov. § 10 návrhu zákona.
- [4] K tomu srov. § 10 odst. 1 návrhu zákona.
- [5] K tomu srov. § 34 odst. 1 návrhu zákona.
- [6] K tomu srov. § 12 odst. 1 návrhu zákona.
- [7] K tomu srov. NEJEZCHLEB, Kamil. Soukromoprávní vymáhání škody způsobené protisoutěžním jednáním - určení výše škody a role soft law. Časopis pro právní vědu a praxi, 2015, roč. 23, č. 3, s. 271-281. ISSN 1210-9126.
- [8] K tomu srov. § 16 návrhu zákona.
- [9] Program shovívavosti (leniency program) je zjednodušeně řečeno označením pro postup, kdy člen kartelu poskytne orgánu ochrany hospodářské soutěže informace o existenci kartelu a jeho činnosti výměnou za to, že je mu následně snížena nebo úplně odpuštěna pokuta za členství v kartelu.
- [10] K tomu srov. § 15 návrhu zákona.
- [11] K tomu srov. NEJEZCHLEB, Kamil. Soukromoprávní vymáhání škody způsobené protisoutěžním jednáním - určení výše škody a role soft law. Časopis pro právní vědu a praxi, 2015, roč. 23, č. 3, s. 271-281. ISSN 1210-9126.
- [12] K tomu srov. § 3 návrhu zákona.
- [13] K tomu srov. § 5 návrhu zákona.
- [14] K tomu srov. § 4 odst. 1 návrhu zákona.
- [15] K tomu srov. § 4 odst. 4 návrhu zákona.
- [16] K tomu srov. § 6 odst. 2 návrhu zákona.
- [17] K tomu srov. § 29 návrhu zákona.
- [18] PIPKOVÁ, Petra Joanna. Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu - vybrané otázky. Obchodněprávní revue, 2015, č. 7-8.
- [19] PIPKOVÁ, Petra Joanna. Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu - vybrané otázky. Obchodněprávní revue, 2015, č. 7-8.
- [20] Srov. důvodovou zprávu k návrhu zákona.
- [21] K tomu srov. § 34 odst. 2 návrhu zákona.
- [22] K tomu srov. např. PIPKOVÁ, Petra Joanna. Směrnice o náhradách kartelových škod a její implementace do českého právního řádu - vybrané otázky. Obchodněprávní revue, 2015, č. 7-8.
- [23] K tomu srov. § 9 návrhu zákona.
- [24] K tomu srov. § 9 návrhu zákona.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontraktačním právu](#)
- [Reklamáce vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)